

Jaaroverzicht Duitsland 2019

[Achtergrond](#) - 19 december 2019 - Auteurs: Lynn Stroo, Marja Verburg

De moord op CDU-politicus Lübcke en de aanslag in Halle schokten Duitsland en leidden tot grote bezorgdheid over extreem-rechts en antisemitisme. Duitsland stond in 2019 ook in het teken van 100 jaar Bauhaus en de viering van de 30e verjaardag van de val de Muur. Een selectie uit het nieuws van afgelopen jaar.

Januari

Artsen voeren actie tegen de [strengere Duitse abortuswetgeving](#). Zij mogen niet op hun website vermelden dat ze abortussen uitvoeren en voelen zich gecriminaliseerd. Voor vrouwen wordt het steeds moeilijker een abortusarts te vinden. In januari besluit de regering de abortuswet iets te [versoepelen](#). Maar de discussie [houdt aan](#).

Februari

Acteur [Bruno Ganz](#) overlijdt op 16 februari op 77-jarige leeftijd. Hij was een van de belangrijkste Duitstalige film- en theateracteurs. De Zwitser was mede-oprichter van de Schaubühne in Berlijn, in de jaren 70 het middelpunt van de Europese theaterwereld. Internationaal werd hij bekend als engel in '[Himmel über Berlin](#)' (1987) en als Adolf Hitler in '[Der Untergang](#)' (2004).

Maart

Willem-Alexander en Máxima bezoeken met een Nederlandse handelsmissie [Bremen](#). In mei gaan ze ook nog naar [Mecklenburg-Voorpommeren en Brandenburg](#). Sinds Willem-Alexander in 2013 koning werd, bezoekt hij elk jaar een aantal Duitse deelstaten. Hij heeft er nu 15 van de 16 gehad. Het leidt tot samenwerkingen tussen bedrijven maar bijvoorbeeld ook [tussen universiteiten](#).

Het Koninklijk Paar maakt een wandeling over de Marktplatz. Zij wandelen langs de standbeelden van de Bremer Stadsmuzikanten en 'Der Roland', beschermer van de Hanzestad. In de [@hk_bremen](#) bekijkt het paar een historisch document over de onderlinge banden.

[#NLGermany](#) [#werkbezoek](#) pic.twitter.com/7ELMpuluW4

— Koninklijk Huis (@koninklijkhuis) [March 6, 2019](#)

April

Minister Maas van Buitenlandse Zaken [wijst de kritiek](#) van president Trump op de te lage Duitse defensie-uitgaven van de hand. De VS verwijten Duitsland en andere EU-landen zich [niet aan de NAVO-verplichtingen](#) te houden. Later, in november, zullen [Duitsland en Frankrijk](#) over de NAVO botsen. In dezelfde maand, vlak voor de 70e verjaardag van het militaire bondgenootschap, worden de landen het eens over een [nieuwe verdeelsleutel](#): de VS gaan minder en Duitsland meer betalen.

Rockband Rammstein [zorgt voor ophef](#) met een nieuwe video. De [clip van het nummer 'Deutschland'](#) duurt ruim negen minuten en voert de kijker door een duistere versie van de Duitse geschiedenis. Velen zien de video als een reactie op de discussie over de Duitse identiteit.

Duitse media [speculeren](#) eind april over een spoedig vertrek van Merkel als kanselier. Zo zou haar aftreden na een besloten bijeenkomst van de CDU in juni worden aangekondigd. En de [toespraak](#) die ze eind mei op de Amerikaanse Harvard-universiteit houdt, zou haar afscheidsrede zijn. Maar Merkel blijft op haar post en [benadrukt in november](#) dat ze de rit wil uitzitten.

Mei

Vlak voor de Europese verkiezingen gaat een [video](#) van de Duitse Youtuber Rezo viraal waarin hij het [CDU-beleid fileert](#). Het wordt met ruim 16 miljoen views het [best bekeken](#) Duitse you-tube-filmpje van 2019. Na een [tweede video](#) van Rezo vraagt CDU-voorzitter Annegret Kramp-Karrenbauer zich af of dit soort uitingen op internet niet moeten worden gereguleerd. Het leidt tot een [storm van protest](#): AKK wil de vrijheid van meningsuiting aan banden leggen! Het is een flinke smet op het blazoen van de vrouw die Merkel als kanselier wil opvolgen.

Juni

In de nacht van 2 juni wordt de regionale CDU-politicus Walter Lübcke uit Hessen op het terras voor zijn huis doodgeschoten. De [schok is groot](#) als blijkt dat de verdachte een rechts-extremist is. De moord toont het [gevaar van de neonazi-netwerken](#) die in Duitsland actief zijn. In oktober komt de bondsregering met [maatregelen](#) om harder te kunnen optreden tegen extreem-rechts.

[#Rechtsextreme](#) Morde: es gab sie etwa in [#Halle](#) und im Fall [#Lübcke](#) - Über ihr Vorgehen im Kampf gegen [#Rechtsextremismus](#) und den Umgang mit möglichen [#Extremisten](#) im öffentlichen Dienst informieren Innenminister [#Seehofer](#) , [#Verfassungsschutz](#) und [@bka](#) pic.twitter.com/kZOCi7KG8C

— ZDF heute (@ZDFheute) **December 17, 2019**

De tol die Duitsland op snelwegen wil heffen, is niet verenigbaar met Europees recht, bepaalt het [Europees Hof](#) in juni. Daarmee is de *PKW-Maut* na jaren van debat van de baan. Het kan een flinke financiële strop voor Duitsland worden: minister van Verkeer Scheuer had al contracten met bedrijven over de inning van de tol afgesloten. In december zal een [parlementair onderzoek](#) naar het tol-debacle van start gaan.

Juli

Frans Timmermans zou voorzitter van de Europese Commissie worden, of Axel Weber. Maar als de Europese regeringsleiders het over [die kandidaten](#) niet eens worden, toveren ze in juli totaal onverwacht [Ursula von der Leyen](#), de Duitse minister van Defensie, uit hun hoge hoed. Op 1 december gaat ze met haar nieuwe Commissie van start. [Annegret Kramp-Karrenbauer](#) volgt haar op als minister.

Augustus

Omdat Duitsland op termijn helemaal wil overstappen op duurzame energiebronnen, moeten de komende jaren de bruinkoolmijnen en kolencentrales sluiten: de [Kohleausstieg](#). In augustus [besluit de bondsregering](#) de bruinkoolwinningsgebieden in Brandenburg, Saksen-Anhalt, Saksen en Noordrijn-Westfalen met ruim 40 miljard euro te compenseren.

September

Bij de verkiezingen in de Oost-Duitse deelstaten [Saksen en Brandenburg](#) op 1 september boekt de Alternative für Deutschland (AfD) een grote winst. In oktober heeft de rechts-nationalistische partij ook succes in [Thüringen](#). Ze is nu in alle Oost-Duitse deelstaten de tweede partij. De AfD behaalt de goede resultaten in Saksen, Brandenburg, en Thüringen met radicale lijsttrekkers. Door hun verkiezingszege wint de omstreden ultrarechtse AfD-vleugel, '[der Flügel](#)' aan

invloed binnen de partij. Het succes van de AfD maakt coalitievorming moeilijk: de andere partijen willen niet met haar samenwerken.

Kanselier [Merkel opent](#) op 9 september het nieuwe Bauhaus-museum in Dessau. Ze noemt de invloedrijke kunstopleiding die in 1919 werd opgericht en een eigen ontwerpstyl voortbracht "een baken van licht in de grote hoeveelheid smakeloosheden waarmee we in de DDR toch wel waren omgeven". Het is een van de hoogtepunten van [100 jaar Bauhaus](#).

Op 20 september staat Berlijn op z'n kop door klimaatacties van de jongerenprotestbeweging Fridays for Future. Ook in veel andere Duitse steden zijn grote demonstraties. Het is de dag dat de bondsregering haar [Klimapaket](#) presenteert: een reeks maatregelen om de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan. Duitsland wil in 2050 CO2-neutraal zijn.

Door droogte, hitte, bosbranden en de oprukkende schorskever gaan bomen in Duitsland in groten getale dood. Sinds 2018 is 180.000 hectare bos verloren gegaan. Op 25 september is in Berlijn [crisisoverleg](#) over dit *Waldsterben*. Er komt 800 miljoen euro overheidsgeld beschikbaar om de bossen te redden.

Oktober

Een gewapende rechtsextremist probeert op 9 oktober in de Oost-Duitse provinciestad [Halle](#) een synagoge binnen te dringen. Dat mislukt, maar de man doodt daarna wel een vrouw op straat en een man in een shoarmazaak. Een aanval op een synagoge: dat is een enorme schok voor Duitsland. De roep om [maatregelen tegen extreem-rechts](#) klinkt steeds luider.

Na de Nederlandse komen ook de Duitse boeren in verzet. Op 22 oktober [demonstreren](#) in Bonn en andere Duitse steden duizenden boeren met hun tractor tegen het *Agrarpaket*, nieuwe milieumaatregelen voor de agrarische sector. Op 26 november vindt [weer een groot boerenprotest](#) plaats, dit keer in Berlijn.

November

Op 9 november is het precies 30 jaar geleden dat de Muur viel. De [herdenking in Berlijn](#) draait om de vreedzame protesten van 1989/90, die hebben geleid tot het einde van de DDR. Er is ook veel aandacht voor de [verschillen](#) die ook na 30 jaar nog tussen Oost- en West-Duitsland bestaan.

Zie ook ons [dossier 30 jaar na de Muur](#)

De Bondsdag stemt in met een [vaccinatieplicht voor mazelen](#). Kinderen die in Duitsland naar de crèche of school gaan, moeten vanaf maart 2020 verplicht zijn ingeënt tegen mazelen. De vaccinatiegraad van schoolkinderen is in Duitsland onder de voorgeschreven 95 procent gezakt. In de eerste maanden van 2019 was in [Nedersaksen](#) een mazelenuitbraak.

Een rampjaar is 2019 voor de Duitse auto-industrie. De grote autoconcerns krijgen honderden miljoenen aan [boetes opgelegd](#) omdat hun dieselauto's veel meer uitlaatgassen uitstoten dan toegestaan. Meerdere Duitse steden kondigen rijverboden af voor dieselauto's. President Trump dreigt met hoge invoerheffingen op Europese auto's. Audi en BMW kondigen in november massa-ontslagen aan. De industrie moet zich [opnieuw uitvinden](#) nu de verbrandingsmotor plaats moet maken voor de elektromotor.

December

De SPD kiest op haar partijcongres op 6 december Saskia Esken en Norbert Walter-Borjans tot [nieuwe voorzitters](#). Zij zijn kritisch over de grote coalitie van CDU/CSU en SPD en voorafgaand aan het congres wordt gevreesd dat ze die willen opblazen. Maar na het congres besluiten de regeringspartijen [met elkaar te gaan praten](#) en lijkt de angel voorlopig uit het conflict.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/34860/jaaroverzicht-duitsland-2019>